

Q&As BRIEF MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT OVER DEELNAME EBN IN AARDWARMTE

Toelichtende bijeenkomst van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en EBN over deelname EBN in mei

Over deze brief van de minister en de vervolgstappen zal het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat samen met EBN een bijeenkomst organiseren waarbij het de deelname van EBN in aardwarmte verder toelicht. Hiervoor zijn uiteraard alle bestaande en toekomstige aardwarmteoperators, markt- en overheidspartijen en andere belanghebbenden en belangstellenden van harte welkom.

De bijeenkomst vindt op een nog nader te bepalen datum in mei plaats. Een aankondiging hiervoor volgt nog. Mocht u reeds uw belangstelling hiervoor kenbaar willen maken dan kan dat bij Maartje Vermeer, Communications Advisor (Maartje.Vermeer@ebn.nl; 06-13299099).

Q&As

1. Waarom besluit de minister om EBN deel te laten nemen in aardwarmteprojecten?

Klimaatverandering vergt van de overheid, marktpartijen en de maatschappij een grote inspanning om de warmtevoorziening te verduurzamen. Aardwarmte (oftewel geothermie) is mogelijk een omvangrijke duurzame warmtebron. Op dit moment ontbreekt nog een volwassen markt om de toepassing ervan snel genoeg op te schalen. Hier ligt naar het oordeel van het Kabinet een publieke taak waar EBN voor is toegerust.

Energie Beheer Nederland (EBN) is opgericht om als Staatsbedrijf de maatschappelijke en economische belangen in de Nederlandse ondergrond te behartigen. EBN heeft daarmee ruime ervaring opgedaan op het gebied van ondernemen in de ondergrond. Met deelname in de ontwikkeling van aardwarmte kan ze kan deze geïntegreerde kennis en expertise blijven inzetten. Door middel van planmatig, doelmatig en duurzaam beheer van de ondergrond beoogt EBN samen met haar (operating) partners de risico's van aardwarmteprojecten voor mens, milieu en natuur te verkleinen en de kosten te laten dalen.

Deelname van EBN is een van de versterkings- en versnellingsopties voor de ontwikkeling van de aardwarmtesector die de minister heeft aangekondigd in de [beleidsbrief](#) van 8 februari 2018.

2. Wat voor organisatie is EBN?

Energie Beheer Nederland (EBN) is een investerend Staatsbedrijf met als missie economische en maatschappelijke waarde te realiseren uit geologische energiebronnen. Samen met sociale en economische partners werkt EBN aan een toekomstbestendige energievoorziening voor Nederland en zet zij haar kennis van de Nederlandse ondergrond in voor een snelle overgang naar duurzame energieoplossingen. Meer informatie vindt u hier: www.ebn.nl

3. Waarom besluit de minister om EBN deel te laten nemen aan *alle* aardwarmteprojecten?

Om continuïteit van kennis en ervaring, en kennisdeling voor de sector te borgen vindt de minister het belangrijk dat EBN de mogelijkheid krijgt in *alle* aardwarmteprojecten deel te nemen. Hiermee wordt een negatieve risicoselectie voorkomen: het is niet wenselijk dat de meest rendabele projecten of projecten die juist de meeste baat hebben bij extra aandacht voor risicomangement niet voor deelname kiezen.

Door EBN in alle projecten deel te laten nemen kan zij haar geïntegreerde kennis en expertise uit eerdere ondergrondprojecten delen en blijvend inzetten voor de optimale ontwikkeling van de Nederlandse ondergrond. Door middel van planmatig, doelmatig en duurzaam beheer van de ondergrond beoogt EBN samen met haar (operating) partners de risico's van aardwarmteprojecten voor mens, milieu en natuur te verkleinen en de kosten te laten dalen.

De minister zal verplichte deelname van EBN vastleggen via een wijziging van de Mijnbouwwet. Deze wijziging zal er op z'n vroegst in 2020 zijn. Tot die tijd is deelname van EBN mogelijk op vrijwillige basis, waarbij de initiatiefnemer EBN kan vragen deel te nemen.

4. Vanaf welk moment in de ontwikkeling van een aardwarmteproject zal EBN gaan deelnemen?

Het is voorzien dat EBN gaat deelnemen zodra de opsporingsvergunning is verleend. EBN kan dus al deelnemen in de fase van opsporing en projectontwikkeling.

Bij aardwarmteprojecten is de inbreng van kennis en ervaring in de opsporingsfase (onder meer bij het boren) van belang. Vooral in deze fase kan deelname door EBN leiden tot betere keuzes en verlaging van risico's die zich voor zouden kunnen doen gedurende de gehele looptijd van een aardwarmteproject. Vroegtijdige samenwerking met de operators leidt ertoe dat de bestaande kennis en expertise eerder en breder kan worden gedeeld. Het publieke belang van planmatig, doelmatig en duurzaam gebruik van de ondergrond, wordt ook met het oog op de toekomst hiermee vroegtijdig geborgd.

5. Voor welk percentage neemt EBN deel in projecten?

De minister heeft bepaald dat EBN kan deelnemen voor een percentage tussen de 20% en 40%. De omvang kan dus verschillen per project op basis van een nog verder uit te werken beoordelingskader. Dit zal zich naar verwachting baseren op professionaliteit en financiële positie van de operator. Naarmate deze professioneler is en een financieel sterkere positie heeft, is het belang om markt-falen in termen van risicodkking op te lossen kleiner en kan ook het deelname percentage navenant kleiner zijn. Een minimale deelname van 20% blijft altijd gewenst om brede kennisdeling en innovatie in projecten en bij de ontwikkeling van de ondergrond te borgen.

6. Wat zijn de uitgangspunten voor deelname die EBN hanteert?

EBN neemt net als haar mede investerende partners deel voor eigen rekening en risico. Net als voor haar partners, gaat het EBN derhalve om het ontwikkelen van veilige, verantwoorde en economisch rendabele projecten. Hierbij beoogt EBN mede vorm te geven aan de versterking en versnelling van de sector, alsmede het optimaal en duurzame gebruik van de publieke ondergrond.

Deze vorm van risicodragende deelname is vergelijkbaar met de wijze waarop EBN nu deelneemt in haar olie- en gasprojecten.

7. Gaat EBN ook deelnemen in bestaande projecten?

Het besluit van de minister over deelname EBN in de ontwikkeling en investering betreft nieuwe aardwarmteprojecten, niet de bestaande.

Omdat EBN haar kennis en expertise uit eerdere ondergrondprojecten blijvend wil inzetten voor de gehele sector, staat zij ook open voor verzoeken vanuit bestaande aardwarmteprojecten om alsnog deel te gaan nemen in deze projecten.

Mocht u als operator van een bestaand project hierover meer willen weten, kunt u contact opnemen met: Manfred Steffens, Team lead Geo Energy Asset Management (Manfred.Steffens@ebn.nl; 06-51391633).

8. Ik wil graag dat EBN gaat deelnemen in de ontwikkeling van mijn aardwarmteproject, bij wie moet ik dan zijn?

Indien u al een opsporingsvergunning heeft en graag deelname van EBN in uw project wilt overwegen, kunt u contact opnemen met:

- Manfred Steffens, Team lead Geo Energy Asset Management (Manfred.Steffens@ebn.nl; 06-51391633);
- Sander de Jong, Team lead Geo Energy Marktonwikkeling (Sander.Jong-de@ebn.nl; 06-29045962).

Als u algemene vragen heeft over EBN of aardwarmte dan kunt u contact opnemen met: Maartje Vermeer, Communications Advisor (Maartje.Vermeer@ebn.nl; 06-13299099).

9. Wat is de beoogde rolverdeling tussen de operator en EBN?

De vergunninghouder en uitvoerder (operator) heeft voor de ontwikkeling en het beheer van het project altijd de leiding en eindverantwoordelijkheid.

EBN zal als kennisdragende investeerder en partner, net als de andere non-operating investerende partners, zoveel mogelijk haar kennis en expertise inbrengen bij de ontwikkeling en het beheer van het project. Dit dient uiteraard het gemeenschappelijke doel dat de operator en mede investerende partners voor ogen hebben: een optimaal robuust (veilig en verantwoord) en economisch rendabel project.

10. Wordt EBN mede-vergunninghouder?

Conform de huidige Mijnbouwwet is de operator de vergunninghouder. Er kunnen meerdere medevergunninghouders zijn. Naar verwachting zal EBN die rol niet op zich nemen. Dit is ook conform het huidige deelname model van EBN in olie- en gasprojecten.

11. Kan EBN het werk van consultants overnemen?

Nee, EBN doet geen werk van consultants of andere toeleveranciers. EBN wenst deze markt niet te verstoren. EBN werkt en denkt mee als een eigen-vermogen-investeerder. De vergunning-houdende operator heeft te allen tijde de leiding en eindverantwoordelijkheid over de projectontwikkeling en het beheer ervan. Deze ontwikkelt, voert het werk uit en besteedt dit waar nodig aan. EBN denkt mee met de operator en andere partners over de juiste vraagstellingen, ontwerp selectie, consultantskeuze, keuze van toeleveranciers, et cetera. Het brengt haar kennis en expertise in van ondernemen in de ondergrond. Omdat

de inzet van EBN het doel heeft meer aardwarmteactiviteit in Nederland te ontplooiën, wordt naar verwachting het werk voor de consultants en toeleverende industrie in de sector groter.

12. EBN was toch al actief in de geothermie sector?

Dat klopt. De minister heeft EBN reeds in 2016 gevraagd om op een aantal vlakken haar kennis en expertise op het gebied van ondernemen in de ondergrond te delen met de sector. Zo is EBN reeds actief op het gebied van:

- Green Deal Ultradiepe Geothermie, meer informatie hierover vindt u [hier](#).
- Green Deal Brabant, meer informatie hierover vindt u [hier](#).
- Geothermie Alliantie Zuid-Holland, meer informatie hierover vindt u [hier](#).
- De site hoewerктаardwarmte.nl.
- Seismische Campagne Aardwarmte Nederland, meer informatie hierover vindt u op <http://www.ebn.nl/scan/>
- Masterplan Aardwarmte in Nederland, meer informatie hierover vindt u [hier](#).
- Play-based portfoliobenadering, eerste inzichten in zes voordelen voor veilig en verantwoord, kosteneffectief versnellen van geothermie, meer informatie hierover vindt u [hier](#).
- Opschaling aardwarmte in warmtenetten, meer informatie hierover vindt u [hier](#).
- Innovatieve Roadmap Geothermie Nederland, meer informatie hierover vindt u [hier](#).

Ook heeft de minister EBN toegestaan om als pilot bij een aantal projectontwikkelingen met een opsporingsvergunning ervaring op te doen hoe de samenwerking, kennisdeling en ontwikkeling optimaal met operators in te richten. Voorbeelden hiervan zijn projecten in Utrecht, Middenmeer, Oostvoorne, Delft, Tilburg en omgeving, Haarlem-Schalkwijk en Zwolle. EBN onderzoekt momenteel of er nog verdere samenwerkingsverbanden mogelijk zijn om haar kennis en expertise van de ondergrond breder te kunnen delen.

13. Wat zijn de vervolgstappen, komt er mogelijk nog een voorlichtingsbijeenkomst?

De minister zal verplichte deelname van EBN vastleggen via een wijziging van de Mijnbouwwet. Deze wijziging zal er op z'n vroegst in 2020 zijn. Tot die tijd is deelname van EBN mogelijk op vrijwillige basis, waarbij de initiatiefnemer EBN kan vragen deel te nemen.

Over deze brief van de minister en de vervolgstappen zal het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat samen met EBN een bijeenkomst organiseren waarbij het de deelname van EBN in aardwarmte verder toelicht. Hiervoor zijn uiteraard alle bestaande en toekomstige aardwarmteoperators, markt- en overheidspartijen en andere belanghebbenden en belangstellenden van harte welkom.

De bijeenkomst vindt op een nog nader te bepalen datum in mei plaats. Een aankondiging hiervoor volgt nog. Mocht u reeds uw belangstelling hiervoor kenbaar willen maken dan kan dat bij Maartje Vermeer, Communications Advisor (Maartje.Vermeer@ebn.nl; 06-13299099).

14. Waar kan ik meer algemene informatie over de toepassing van aardwarmte vinden?

Voor de informatie over ontwikkeling van aardwarmte kunt u bij een aantal partijen goed terecht. Stichting Platform Geothermie is erop gericht om algemene en onafhankelijke informatie over aardwarmte te geven. Bekijk hier hun www.geothermie.nl. De website www.hoewerктаardwarmte legt uit wat de verschillende stappen in de ontwikkeling van een aardwarmteproject zijn. De Dutch Association of Geothermal Operators (DAGO) heeft ook veel kennis en informatie over de ontwikkeling van aardwarmte in Nederland en de operators die aardwarmte ontwikkelen. Bekijk hun website: www.dago.nu. De winning van aardwarmte in de diepere ondergrond en de vergunningverlening hiervoor wordt geregeld in de Mijnbouwwet, die ressorteert onder het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De website www.nlog.nl geeft inzicht in hoe dit werkt. Ook de eerdergenoemde website www.hoewerктаardwarmte.nl legt dit overzichtelijk uit.

Onderstaande websites geven verdere relevante informatie over aardwarmte:

- www.hoewerктаardwarmte.nl
- www.dago.nu
- www.geothermie.nl
- www.ebn.nl
- www.ebn.nl/scan
- www.sodm.nl/onderwerpen/aardwarmte
- www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/nationaal-expertisecentrum-warmte/bodemenergie-en-aardwarmte
- <https://www.tno.nl/nl/aandachtsgebieden/ecn-part-of-tno/expertisegroepen/advisory-group-for-economic-affairs/>
- www.nlog.nl
- www.thermogis.nl
- Over de Mijnbouwwet en de Structuurvisie ondergrond: www.nlog.nl/wetgeving-en-procedures
- Masterplan Aardwarmte in Nederland: <https://geothermie.nl/index.php/nl/actueel/nieuws/290-masterplan-aardwarmte-nederland>
- Play-based portfoliobenadering geothermie: www.ebn.nl/publicatie/play-based-portfoliobenadering-geothermie
- 'Opschaling aardwarmte in warmtenetten, IF Technology, CE Delft en Berenschot: <https://kennisbank.ebn.nl/opschaling-aardwarmte-in-warmtenetten-2018/>
- www.greendeals.nl/nieuws/portfoliobenadering-beperkt-risicos-en-kosten-bij-ultradiepe-geothermie
- www.ebn.nl/onderzoek-mogelijkheden-ultradiepe-aardwarmte-in-nederland-gaat-van-start
- www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/02/08/kamerbrief-over-geothermie
- www.kasalsenergiebron.nl
- www.warmtenetwerk.nl
- www.regionale-energiestrategie.nl
- www.vng.nl/regionale-energiestrategie-voor-gemeenten
- www.ipo.nl/publicaties/regionale-energiestrategie-wat-betekent-dit
- www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aardgasvrije-wijken